

PREVJAT KRŠČANSTVA

Jacques Ellul



Prevedel
Aljoša
Kravanja

**PREVĀT
KRŠĀNSTVA**

Jacques Ellul

PREVĀT KRŠČANSTVA



ZALOŽBA
DRUŽINA

Ljubljana 2021

VSEBINA

1. Protislovja	9
2. Velike poti	25
3. Desakralizacija zaradi krščanstva in sakralizacija v krščanstvu	57
4. Moralizem	73
5. Vpliv islama	99
6. Politična sprevrnitev	117
7. Nihilizem in krščanstvo	141
8. Temelj problema: neznosnost	159
9. Sile in dominacije	179
10. »Eppur si muove!«	195
Jacques Ellul: mislec prevrata in obljube	217

Vse kristjanstvo (torej zgodovinsko krščanstvo, kakršno se nam ponuja) je poskus človeškega rodu, da bi znova hodil po vseh štirih, da bi se otresel krščanstva, a obenem govoril, da je to izpopolnitev krščanstva.

Torej naše krščanstvo (se pravi, tisto od »kristjanstva«) odstrani iz krščanstva žalitev, paradoks, trpljenje in jih nadomesti z verjetnim, takojšnjim, srečo, drugače rečeno, krščanstvo izkrivi in naredi iz njega nekaj drugega od tega, kar je v Novi zavezi; spremeni ga ravno v nasprotno; in takšno je krščanstvo »kristjanstva«. Torej naše.

V krščanstvu »kristjanstva« je križ postal nekaj takšnega kot otroški konjiček ali trobenta.

Kierkegaard, *Trenutek*

Protislovja

I

Vprašanje, ki ga želim orisati v tej knjigi, je eno od tistih vprašanj, ki me vznemirjajo najgloblje, v trenutnem stanju mojih spoznanj se mi zdi nerešljivo, odeto je v težko podobo zgodovinske tujosti. Izrazimo ga lahko zelo preprosto: kako se je lahko zgodilo, da je razvoj krščanske družbe in Cerkve dal neko družbo, civilizacijo in kulturo, ki so povsem nasprotne temu, kar beremo v Bibliji, temu, kar je nesporno besedilo ob enem tore, prerokov, Jezusa in Pavla? Pravim »povsem«. Ne gre za to, da protislovja ne bi bilo na eni točki, temveč je na vseh točkah. Zato so po eni strani krščanstvo obtožili cele vrste pregreh, zločinov, laži, ki jih izvorno besedilo in navdih ne vsebujeta nikjer, po drugi strani pa so Razodetje postopoma modelirali in znova interpretirali v skladu z načinom, kako sta ga prakticirala kristjanstvo in Cerkev. Kritiki so hoteli obravnavati le to prakso, to konkretno resničnost, absolutno pa so zavračali, da bi spregovorili o resnici izrečenega. Ampak tukaj ni samo skrenitev, tu je korenito, bistveno protislovje, torej pravi *prevrat*.

Tu nikakor ne gre za enak fenomen kot pri razmerju med Marxovimi besedili in Rusijo gulaga ali med Koranom in fanatičnimi praksami islama. Ne gre za enak fenomen, ker lahko v teh dveh primerih korenine odklona gotovo najdemo v samem besedilu. Ob strani puščam drugi primer, ki bi nas zanesel predaleč, in se držim prvega. Gremo lahko nazaj od Stalina do Lenina in od Lenina do Marxa, vsakič je med enim in drugim nesporno razmerje, zato lahko brez težav razumemo, da se je zgodila ta skrenitev in da so bile posledice tragične, celo protislovne s tem, kar je Marx mislil, hotel, upal. Vseeno pa obstaja neka bližina med tem, kar je nastalo v marksizmu

in krščanstvu. Oba namreč postavita prakso za preizkusni kamen resnice ali pristnosti. Drugače rečeno, vrednotiti moramo sodeč po praksi, ne pa po namerah ali čistosti nauka ali resnici Vira in izvora.

Poznamo razmerje med Prakso in Teorijo pri Marxu, toda to razmerje je, ne smemo pozabiti, krožno. To pomeni, da iz lažne prakse neizbežno izhaja lažna teorija; in lažnost prakse lahko vidimo ne le po njenih učinkih (ki pa se jih presoja po čem? Nedvomno se Marx, če bi bil priča pošasti stalinizma, ne bi prepustil humanističnim ali moralnim občutkom, zanesljivo pa bi opazil zaostritev državne oblasti, razpustitev razrednega boja, zaostritev odtujitve, torej bi prakso sodil po teoriji, ki jo je navdihnila.), temveč tudi po novi teoriji, ki jo ta praksa rodi, to pa je bilo zelo očitno pri teoretskem izražanju ob koncu stalinizma in izginotju teorije pri vodstvu ZSSR, ki je razmišljalo le še v okviru mednarodnih konfliktov in lastnega imperializma. Krščanstvo pa se prav tako sodi po praksi. To opozorilo moramo tako stalno obdržati v mislih.

K tej točki se nenehno vrača celotno razodetje Boga Abrahama, Izaka in Jakoba: človek, ki bo prakticiral Božje zapovedi, bo živel (na primer 3 Mz 18,5 – Neh 9,29 – Ez 20,11). Izpolnjeval boš te zapovedi ... Večni ti ukazuje, da jih izvajaš ... (5 Mz 30,8; 27,10). In obratno, zlo in smrt sta povezana z odsotnostjo prakticiranja ali pa s prakticiranjem navad drugih ljudi, gnusnih običajev (3 Mz 18,30); besedila prav tako postavijo temeljno ločnico med poslušnostjo in prakso: ljudstvo posluša tvoje besede, vendar se ne ravna po njih (Ezk 33,31). Ta odločilni pomen prakse pa natančno prevzame Jezus, s skoraj istimi besedami. Zvesti so tisti, ki poslušajo in uresničujejo tvoje besede (Lk 8,21). O tej temi obstaja tudi neka prilika, ki pa je običajno ne razumemo dobro: na koncu Govora na gori (Mt 7,24–27) je slavna prilika o možeh, ki zidata svoji hiši na skali oziroma na pesku, prva je trdna in se upira plohnam in vodovju, druga se podre. Pogosto se reče, da je skala sam Jezus. Ampak prilika nikakor ne govori o tem!

Jezus pravi: tisti, ki posluša te besede *in jih prakticira*, je podoben možu, ki zida na skali. Drugače rečeno, skala sta Poslušanje in Praksa skupaj. Toda drugi del je bolj omejujoč: kdor posluša besede, ki jih govorim, a jih ne prakticira, je podoben človeku, ki je zidal na pesku. Tu je nedvomno vprašanje *samo* v prakticiranju in rečemo lahko, da je praksa odločilno merilo življenja in resnice.

Jacques Ellul
PREVRAT KRŠČANSTVA

Naslov izvirnika: La Subversion du Christiansime

© izvirnika: Éditions du Seuil, 1984

© za slovensko izdajo: Družina d. o. o., 2021

Prevod: Aljoša Kravanja

Spremna beseda: Aljoša Kravanja

Jezikovni pregled: Tina Benedičič

Grafična priprava: Klemen Kunaver

Oblikovanje naslovnice: Klemen Kunaver

Izdala in založila: Družina d. o. o.

Za založbo: Tone Rode

Naklada: 400 izvodov

Tiskano v Sloveniji

Ljubljana 2021

Knjižno delo je izšlo v okviru knjižnega programa, ki ga sofinancira
Javna agencija za knjigo Republike Slovenije v letu 2021.

Več informacij o knjigah založbe Družina najdete na www.druzina.si

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

322:27
299.5
27-284
17.023.36:27

ELLUL, Jacques, 1912-1994

Prevrat krščanstva / Jacques Ellul ; [prevod Aljoša Kravanja ;
spremna beseda Aljoša Kravanja]. - Ljubljana : Družina, 2021

Prevod dela: La Subversion du Christianisme
ISBN 978-961-04-0817-8
COBISS.SI-ID 61710339